

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 1097
van **MERCEDES VAN VOLCEM**
datum: 9 juni 2021

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

*Beheersovereenkomsten landbouwers en Vlaamse Landmaatschappij (VLM) -
Waterkwaliteit*

Landbouwers kunnen vrijwillig een vijfjarige beheersovereenkomst aangaan met de Vlaamse Landmaatschappij. De landbouwer verbindt zich met deze beheersovereenkomst tot een extra inspanning voor milieu, natuur en biodiversiteit op zijn of haar landbouwbedrijf, inspanningen die verder gaan dan wettelijk verplicht is. Met de beheersovereenkomsten krijgen de landbouwers jaarlijks een financiële duw in de rug om verder te gaan dan de wettelijke verplichtingen.

De kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater is een prioriteit voor het Europese en Vlaamse milieubeleid. Het verminderen van de verontreiniging van het water met nitraten afkomstig van de landbouw is daarbij een belangrijke doelstelling. Landbouwers kunnen lokaal een bijdrage leveren aan de verbetering van de waterkwaliteit door een beheersovereenkomst te sluiten met de Vlaamse Landmaatschappij. Ze ontvangen vijf jaar lang een jaarlijkse vergoeding, op voorwaarde dat ze tijdens die vijf jaar een hoog aandeel gewassen met een laag risicoprofiel telen op hun bouwland. Teelten met een laag risicoprofiel hebben een laag gemiddeld nitraatresidu. Door dergelijke teelten te verbouwen, vermindert de uitspoeling van stikstof naar het grond- en oppervlaktewater. Daarnaast voeren laagrisicoteelten veel organische stof aan. Daardoor verhoogt het koolstofgehalte in de bodem en verbetert de bodemstructuur en de bodembiodiversiteit. Ten slotte worden teelten met een laag risicoprofiel gekenmerkt door een lage erosiegevoeligheid. Bij teelten met een lage erosiegevoeligheid is het risico op afspoeling van bodemdeeltjes, nutriënten en bestrijdingsmiddelen naar het oppervlaktewater minder groot.

1. Hoeveel beheersovereenkomsten van het totale aantal beheersovereenkomsten vallen onder deze categorie?
2. Hoeveel beheersovereenkomsten van het totale aantal beheersovereenkomsten per provincie vallen onder deze categorie?
3. Om hoeveel hectare gaat het? Hoeveel per provincie?
4. Hoe hoog moet het aandeel zijn van de als laag risicoprofiel gekenmerkte teelten?
5. Waar kunnen deze beheersovereenkomsten voor waterkwaliteit worden ingevoerd in Vlaanderen?
6. Hoe volgen de bedrijfsplanners die soort van beheersovereenkomst op met de desbetreffende landbouwers?

7. Hoe wordt het resultaat van deze waterkwaliteitsbeheersovereenkomsten opgevolgd?
8. Welke resultaten liet de minister al optekenen?
9. Hoeveel geld werd er uitbetaald in totaal aan de landbouwers in 2018, 2019, 2020 en 2021 met deze beheersovereenkomst?
10. Hoeveel geld werd er uitbetaald in totaal aan landbouwers per provincie in 2018, 2019, 2020 en 2021 met deze beheersovereenkomst?
11. Hoeveel landbouwers van het totale aantal hebben een dergelijke beheersovereenkomst lopen of gesloten in 2018, 2019, 2020 en 2021 (tot nu)?
12. Hoeveel landbouwers van het provinciale totaal hebben een dergelijke beheersovereenkomst lopen of gesloten in 2018, 2019, 2020 en 2021 (tot nu) per provincie?

ANTWOORD

op vraag nr. 1097 van 9 juni 2021
van **MERCEDES VAN VOLCEM**

De hier meegegeven cijfers zijn gedestilleerd uit de jaarlijkse ramingen op basis van de gesloten contracten. Als gevolg van contractstopzettingen doorheen het jaar en dergelijke kunnen de werkelijk uitbetaalde vergoedingen iets lager liggen. De afwijkingen zijn echter beperkt.

1. 81 dossiers van de in totaal 5.928 dossiers vallen onder de beheerovereenkomst waterkwaliteit.
2. Tabel 1. Aantal beheerovereenkomsten (dossiers) waterkwaliteit voor de jaren 2018 tot 2021, in Vlaanderen en opgesplitst per provincie.

Provincie	2018	2019	2020	2021
West-Vlaanderen	2	2	2	1
Oost-Vlaanderen	0	0	0	0
Limburg	39	59	59	44
Antwerpen	0	0	0	0
Vlaams-Brabant	53	33	31	36
Vlaanderen	94	94	92	81

3. Tabel 2: Areaal aan beheerovereenkomsten waterkwaliteit, in Vlaanderen en opgesplitst per provincie.

Beheerpakket	VL	W-VL	O-VL	ANTW	VL-BR	LIM	Eenheid
Waterkwaliteit	3.806	83	0	0	1.606	2.117	hectare

4. De landbouwer dient op minstens 90 % van diens areaal bouwland een laag risicoteelt als hoofdteelt te verbouwen.
5. Om een beheerovereenkomst voor waterkwaliteit te kunnen sluiten, moet de landbouwer bij aanvang van de overeenkomst minimaal 2ha bouwland in gebruik hebben in de afgebakende beheergebieden ([beheergebied waterkwaliteit](#)).
6. Deze specifieke beheerovereenkomst werd bij aanvang van het programma begeleid door de dienst bedrijfsadvies van de VLM. Deze dienst bezat specialiseerde kennis rond bodembeheermaatregelen (kwaliteit) en waterbeheermaatregelen (kwaliteit). De overeenkomst voorzag ook een specifieke begeleiding tijdens de looptijd door deze profielen. De werkzaamheden van deze dienst werden in de loop van het programma afgebouwd en de voorwaarde werd ook uit de overeenkomst geschrapt. Uiteraard kunnen landbouwers bij vragen steeds terecht bij de bedrijfsplanners.
7. Dit type beheerovereenkomsten vormt samen met alle andere beheerovereenkomsten de submaatregelen "beheerovereenkomsten" binnen het programma voor plattelandontwikkeling (het PDPO III). Het resultaat (output) van het programma wordt opgevolgd door specifieke indicatoren zoals arealen (ha), uitgaven (EUR), landbouwbedrijven met agromilieu-klimaatmaatregelen (aantal), areaal onder

landbouwoppervlakte onder agromilieu-klimaatmaatregelen (ha). Elk jaar wordt over de voortgang van het programma gerapporteerd bij de Europese Commissie. Graag verwijs ik door naar deze jaarlijkse rapporten voor een stand van zaken ([jaarverslagen van het PDPO](#)). Halverwege het programma wordt een iets uitgebreider rapport opgemaakt. Graag verwijs ik door naar deze jaarlijkse rapporten voor een stand van zaken ([jaarverslag van 2018](#)).

Omdat alle beheerovereenkomsten als een maatregel worden beschouwd kan ik meegeven dat op basis van de huidige rapportering de beheerovereenkomsten op zich ertoe bij bedragen dat die specifieke indicatoren gelinkt aan agromilieu-klimaatbetalingen op schema zitten. Bij aanvang van het programma bestond de enorme uitdaging erin de omslag te maken naar meer "biodiversiteit en landschap" gerichte uitvoering van het programma rond beheerovereenkomsten. Ik denk dat we daarin geslaagd zijn. Het gaat dan om alle beheerovereenkomsten soortenbescherming, perceelsrandenbeheer, onderhoud van kleine landschapselementen en botanisch beheer. Zo'n 90% van alle betalingen gaan naar biodiversiteits- en landschapsgerichte maatregelen. In het verleden was dat zeker niet het geval. Ik ben blij dat we deze omslag gemaakt hebben.

Verder wordt in de regel elk jaar zo'n 5% van alle beheerovereenkomsten onderworpen aan een terreincontrole. Die controles ter plaatse garanderen dat de subsidies goed worden ingezet en uitgevoerd worden conform de specifieke beheervoorwaarden. Dit type beheerovereenkomsten maakt deel uit van die steekproef.

In tegenstelling tot de andere beheerovereenkomsten wordt deze beheerovereenkomst dus toegepast op bedrijfsniveau. In het eerste jaar van de beheerovereenkomst dient de landbouwer op alle percelen (per perceel en per 2 ha) die groter zijn dan 30 are een bodemanalyse te laten uitvoeren (in de periode van 1 oktober tot en met 15 november) waarbij minstens het koolstofgehalte en de zuurtegraad bepaald worden.

Jaarlijks wordt ook op alle percelen (per perceel en per 2 ha) die groter zijn dan 30 are een nitraatresidubepaling uitgevoerd in de periode van 1 oktober tot en met 15 november. Het gemiddelde nitraatresidu per perceel moet meer dan 4 kg N/ha lager zijn dan de laagste nitraatresidurempelwaarde uit het Mestdecreet. Enkel in dit geval kan er tot een betaling worden overgegaan. Uit het jaarlijks mestrapport leren we dat de nitraatresiduwaarden op de percelen van bedrijven met een beheerovereenkomst waterkwaliteit doorgaans lager liggen dan bedrijven zonder beheerovereenkomst.

Ten slotte wil ik iets algemeen meegeven over de effecten van de maatregelen uit het programma. In de plan-MER worden de positieve milieueffecten van de beheerovereenkomsten beschreven, met name op fauna en flora, de bodem, het landschap, het oppervlaktewater en de koolstofopslag. Ik verwijs graag naar paragraaf 5.3.4. van [de plan-MER](#), waar de maatschappelijke diensten van dit type maatregelen beoordeeld wordt.

8. Ik verwijs graag naar vraag 7.

9. Tabel 3. Uitbetaalde vergoedingen (in euro) in 2018, 2019, 2020 en 2021 voor de beheerovereenkomst waterkwaliteit, in Vlaanderen en opgesplitst per provincie.

Jaar	W-VL	O-VL	ANT	VL-BR	LIM	VL
2018	30.429	0	0	464.988	415.820	911.239
2019	30.429	0	0	259.492	600.536	890.457
2020	30.429	0	596.592	0	252.786	879.807
2021	23.385	0	340.616	0	452.507	816.508

10. Ik verwijs graag naar de tabel bij vraag 9.

11. Ik verwijs graag naar de tabel bij vraag 2.

12. Ik verwijs graag naar de tabel bij vraag 2.